

A close-up, artistic photograph of elevator floor buttons. The buttons are circular and metallic, with some showing numbers like 3, 4, and 6. The lighting is dramatic, with strong highlights and deep shadows, creating a sense of depth and texture. The background is dark, making the metallic surfaces stand out.

OPAS

HISSILLÄ TURVALLISESTI

tukes

Tekstit: Tukes 6/2014.

Kansikuva: Anna Byckling Piirroskuvat: Zack,
ELA:n (European Lift Association) luvalla.

Ulkoasu & taitto: Print Line Helsinki Oy

ISBN 978-952-5649-61-1 (pdf)

<u>Turvallisesti hissillä</u>	3
<u>Huollon tavoitteena turvallisuus</u>	4
<u>Korjaukset pitävät kunnossa</u>	5
<u>Aika uudistaa hissi?</u>	6
<u>Tarkastukset varmistavat turvallisuuden</u>	7
<u>Matkusta hissillä turvallisesti</u>	8

Hissi on paljon käytetty ja turvallinen liikenneväline: Suomessa on käytössä noin 55 000 hissiä, ja jokaisella henkilöhisillä ajetaan keskimäärin 150 000 kertaa vuodessa, toimisto- ja liikerakennusten hisseillä jopa puoli miljoonaa kertaa vuodessa. Suomen hissit ovat perinteisesti hyväkuntoisia, ja matka katkeaa vikoihin ani harvoin.

Hissiltä odotetaan luotettavaa palvelua joka päivä. Liikuntarajoitteisille ja ikäihmisille se on välttämätön kulkuväline. Myös lapsiperheille hissi voi olla ainoa tapa päästä kotikerrokseen.

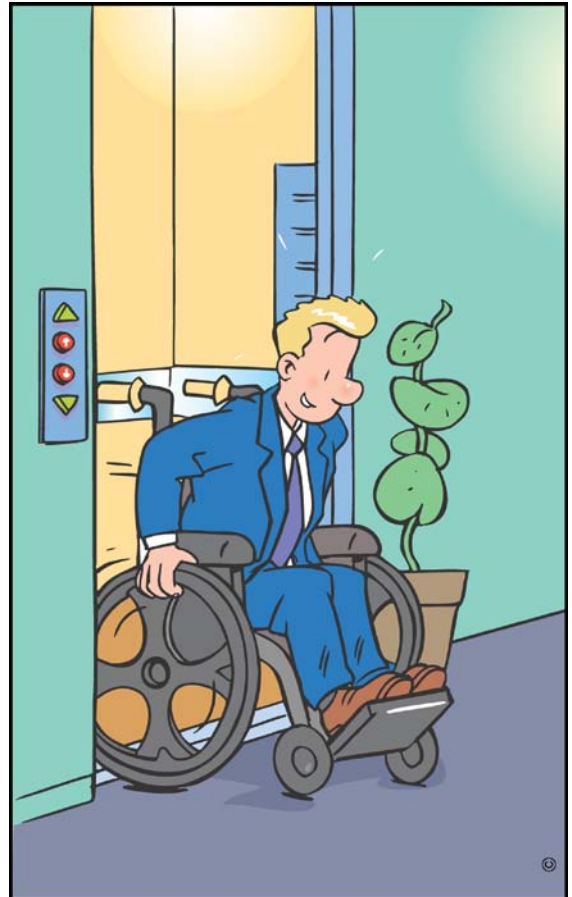
Hissin turvallisuudesta vastaa aina viime kädessä hissin haltija, eli tyypillisesti asunto-osakeyhtiössä yhtiön hallituksen puheenjohtaja ja isännöitsijä. Haltija huolehtii siitä, että hissiä huolletaan asianmukaisesti ja että havaitut viat korjataan viipymättä.

Kunnossapito onkin tärkeimpiä asioita toimivalle ja turvalliselle hissille. Hissin huoltaminen ja korjaaminen annetaan huoltoliikkeen tehtäväksi, ja sen kanssa on syytä sopia myös pelastustöistä.

Hissin haltijan on huolehdittava myös siitä, että hissille tehdään lakisääteinen määräaikaistarkastus joka toinen vuosi. Määräaikaistarkastuksessa varmistetaan, että hissin käyttö on turvallista ja että hissiä on huollettu asianmukaisesti.

Hissien luotettavuutta, käyttömukavuutta ja turvallisuutta voi parantaa monilla eri tavoilla. Hissi voidaan esimerkiksi modernisoida vastaamaan paremmin nykyisiä turvallisuus- ja käytettävyyssvaatimuksia. Toisinaan järkevin ratkaisu on asentaa vanhan hissin tilalle kokonaan uusi hissi.

Matkustaja voi itse vaikuttaa paljon hissimatkan turvallisuuteen. Suurin osa hissitapaturmista vältetään sijoittumalla hissikoriin oikein, varomalla kynnystä hissiin kulkiessa ja olemalla tarkkana hissin ovien kanssa.

HISSIN HALTIJAN ON HUOLEHDITTAVA SIITÄ, ETTÄ

- hissille laaditaan huolto-ohjelma
- hissiä huolletaan ohjelman mukaan
- viat ja puutteet korjataan riittävän nopeasti
- hissille tehdään määräaikaistarkastukset
- hissin asiakirjat ovat huoltajien ja tarkastajien käytössä
- hissistä pelastaminen tapahtuu turvallisesti.

HUOLLON TAVOITTEENA TURVALLISUUS

Hissi pysyy kunnossa ja palvelee moitteettomasti vain, jos sitä huolletaan säännöllisesti. Hissin haltija huolehtii siitä, että hissille on laadittu huolto-ohjelma ja että hissiä huolletaan ohjelman mukaisesti.

Huolto-ohjelmassa määritetään huoltokäynneillä tehtävät huoltotoimet ja määrävälit säännönmukaisille käynneille. Hissin haltija on vastuussa siitä, että huolto-ohjelma on tehty. Huolto-ohjelman tekee huoltoliike tai muu hissialan asiantuntija yhteistyössä haltijan kanssa.

Huolto-ohjelmassa otetaan huomioon hissien rakenne, ikä, käyttömäärät ja käyttöolosuhteet. Näiden perusteella määritellään huolto-ohjelman laajuus ja huoltokäyntien määrä. Huolto-ohjelman lähtökohtana on hissien valmistajan ohje hissien huollossa tarpeellisista toimista. Huolto-ohjelmaa laadittaessa voi hyödyntää standardia *SFS-EN 13015 Hissien ja liukuportaiden huolto. Huolto-ohjeissa noudatettavat säännöt*.

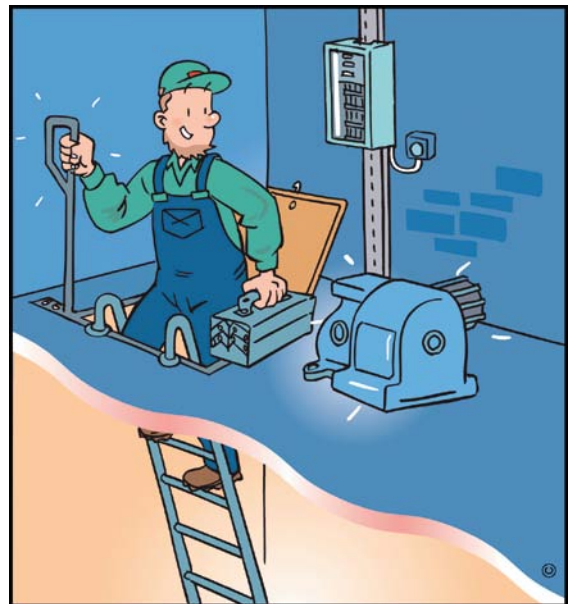
Asianmukainen, huolto-ohjelman mukainen huolto takaa turvallisen ja toimintavarmen hissien. Hyvässä huolto-ohjelmassa on kaikki hissien turvallisen toiminnan ja normaalin ylläpidon edellyttämät voitelut, säädöt ja puhdistukset. Yksittäisillä huoltokäynneillä voidaan tehdä erilaisia toimenpiteitä, mutta turvalaitteiden toiminta tarkistetaan jokaisessa huollossa. Huolto-ohjelma määrittää, mitä toimenpiteitä tehdään ja kuinka usein.

Hissiä on huollettava huolto-ohjelman mukaisesti. Huoltaja merkitsee huoltopäiväkirjaan kaikki laitteistojen huolto- ja korjaustapahtumat sekä muutostyöt. Huoltopäiväkirjaa ja huolto-ohjelmaa sekä käyttö- ja huolto-ohjeita säilytetään hissien konehuoneessa. Silloin ne ovat paitsi huoltajan, myös hissitarkastajien käytettävissä. Hissin haltija voi myös tarkistaa huoltojen toteutumisen päiväkirjasta.

Hissien huoltotyöt edellyttävät ammattitaitoa ja asianmukaista pätevyyttä. Hissin haltija saa kuitenkin itse puhdistaa korin sisäpuolelta ja vaihtaa esimerkiksi lampun tai peilin, jos se voidaan tehdä korin sisältä.

Hissiä huoltavan liikkeen valintaan kannattaa kiinnittää huomiota: tinkiminen huollossa voi kostausta suurina korjauskustannuksina. Hissitöihin kelpoiset toiminnanharjoittajat voi tarkistaa Tukesin verkkosivuilta sähkö- ja hissiurakoitsijarekisteristä.

Hissille tehdään huolto-ohjelma ja sitä huolletaan ohjelman mukaisesti.

MUIHIN TEKNISIIN KULKUVÄLINEISIIN VERRATTUNA hissien käyttöikä on hyvin pitkä. Silti hissien hyvälaatuisetkin osat kuluvat ennemmin tai myöhemmin. Huoltotoimenpiteiden lisäksi tehtävät erilliset korjaukset kuuluvat hissien normaaliin kunnossapitoon.

Hissin osien kulumisen huomaa usein toimintahäiriöinä. Hissi saattaa pysähtyä kerrosten väliin, sen kulku voi töksähdellä tai se ei vastaa kutsuihin ollenkaan. Ovien kuluneet lukot ja sulkimet kolisevat. Konehuoneesta kuuluva jyrynä tai liikkueessaan lonksuva hissikori kertovat nostokoneiston vioista. Sähköistykseen ja ohjausjärjestelmään liittyvät viat voivat estää hissien käytön kokonaan.

Kulumiset voivat aiheuttaa myös vaaratilanteita: esimerkiksi risaiseen edustaseinän pintamateriaaliin saattaa esimerkiksi vaate takertua hississä, jonka korissa ei ole ovea.

Yksi tärkeimpiä hissien haltijan velvoitteita onkin huolehtia siitä, että hississä havaitut viat ja puutteet korjataan nopeasti. Vikahavainto voi olla peräisin hissien käyttäjältä tai huoltoliikkeeltä, tai se voi olla huomattu määräaikaistarkastuksessa. Yhtä kaikki, hissien haltijan on viipymättä neuvoteltava huoltoliikkeen kanssa, jotta vika saadaan korjattua.

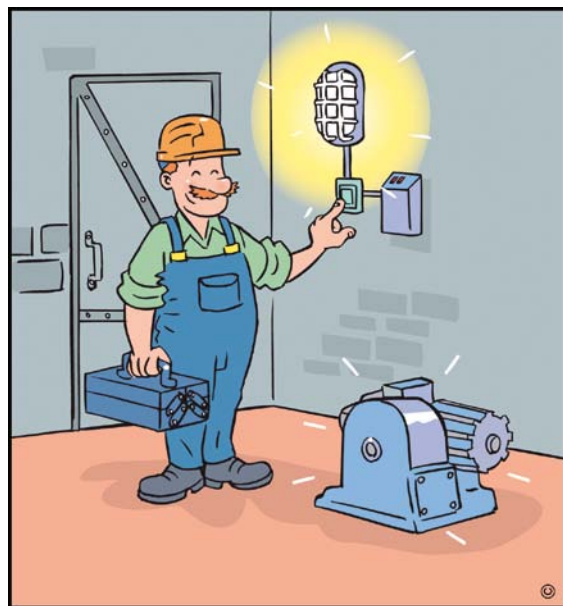
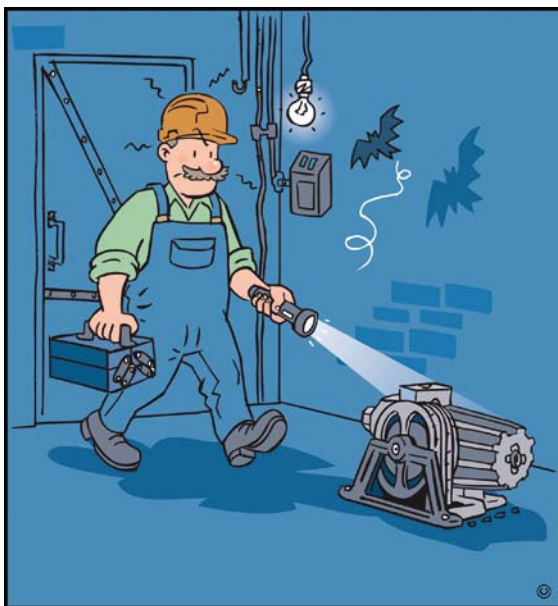
Ennakoivan kunnossapidon tavoitteena on estää yllättävät vikaantumiset ehkäisevillä toimenpiteillä, esimerkiksi uusimalla kuluvat osat. Näin hissi pysyy kunnossa, ja vältetään erilliset vikakäynnit ja mahdollisesti suuremmat vauriot sekä tietysti asumismukavuutta haittaavat käyttökätköt.

Hissin turvallisuutta on syytä tarkastella paitsi matkustamisen, myös hissien parissa työskentelyn kannalta. Hissien huoltaminen ja tarkastaminen ovat työturvallisuuden kannalta vaativia töitä.

Usein vaaratekijöitä on mahdollista vähentää, ja hissien haltijan on hyvä keskustella näistäkin asioista hissien huoltoliikkeen ja tarkastajan kanssa.

Työturvallisuuteen vaikuttavat muun muassa turvallinen kulkutie hissien konehuoneeseen, sähkölaitteiden kosketussuojaus, laitteiden mekaaninen suojaus, tikkaat kuilun pohjalle, pysäytyspainike kuilun pohjalla ja huoltoajopainikkeet.

Havaitut viat on korjattava nopeasti.

AIKA UUDISTAA HISSI?

KESTÄVÄNKIN LAITTEEN KOHDALLA tulee jossain vaiheessa harkittavaksi laajempi remontti. Vaihtoehtoina ovat modernisointi tai uuden hissin asentaminen vanhan tilalle.

Hissin uudistamista on syytä harkita, jos:

- Hissi on usein pois käytöstä vikojen takia.
- Kunnossapitokustannukset ovat kasvaneet korjausten takia.
- Korjaukset kestävät kauan muun muassa varaosien huonon saatavuuden takia.
- Talon asukkaita häiritsee hissistä aiheutuva melu: koneiston jyrinä, jarrujen kolahtelu ja ovien pauke.
- Matkustajia harmittavat hissien äkkinäiset nopeuden muutokset, epätarkka pysähtyminen ja hissikorin jumittuminen toisinaan kerrostasojen välille.

Hissin uudistaminen auttaa näihin ongelmiin ja lisäksi sillä saavutetaan muitakin etuja. Esteettömyys paranee automaattiovilla ja jatkamalla hissien liikerataa katutasoon, kellariin ja ullakolle. Nykyaikaiset hissit ovat energiataloudellisia, ja korjausten vähentyminen pienentää kustannuksia edelleen.

Hissin tilannetta on syytä käsitellä samalla, kun talo- ja kiinteistöyhtiössä selvitetään seuraavan viiden vuoden aikana odotettavissa olevaa kunnossapitotarvetta. Hissialan asiantuntijoilta tilattavasta kuntokartoituksesta saa tiedon hissien teknisestä kunnosta ja tarvittaessa korjausehdotuksia kustannusarvioineen.

Hissin uudistamisen voi tehdä joko modernisoimalla vanha hissi tai asentamalla tilalle kokonaan uusi. Turvallisuuden kannalta paras vaihtoehto on uuden hissien asentaminen: silloin koko hissi on nykyisten vaatimusten mukainen. Toki modernisoimillakin turvallisuus paranee, koska uudistettavien osien on vastattava tämän päivän turvallisuusvaatimuksia. Modernisointi voidaan tehdä eri laajuuisena ja eri vaiheissa.

Turvallisuus, luotettavuus ja matkustusmukavuus paranevat uudistamalla hissi.

SÄÄNNÖLLISILLÄ TARKASTUKSILLA VARMISTETAAN hissien turvallisuus ja asianmukainen kunnossapito. Hissin haltijan velvollisuus on huolehtia siitä, että hissille tehdään määräaikaistarkastukset.

Henkilöhisseille tehdään määräaikaistarkastus joka toinen vuosi. Ensimmäisen kerran tarkastus tehdään kuitenkin neljän vuoden kuluttua käyttöönotosta.

Hissin tarkastaminen on hissien haltijan ja tarkastuslaitoksen välinen toimeksianto, eli siitä on syytä tehdä tarkastussopimus haltijan ja tarkastuslaitoksen välillä. Tarkastuskäynneistä sopimisen haltija voi antaa huolto liikkeen tehtäväksi. Useimmiten tarkastuskäyntiin osallistuu huolto liikkeen edustaja.

Hissejä tarkastavat valtuutetut laitokset. Tukes myöntää valtuutuksen ja myös valvoo laitosten toimintaa. Hissejä tarkastavat laitokset on listattu Tukesin verkkosivuilla.

Tarkastuslaitosten tulee olla toiminnassaan puolueettomia ja riippumattomia. Tarkastustoiminta on laitosten kesken mahdollisimman yhtenäistä, eli kaikki laitokset pyrkivät noudattamaan vikojen suhteen samoja kriteerejä.

Tarkastuksessa käydään läpi hissien teknisiä laitteita ja varmistetaan, että hissien käyttö on turvallista. Tarkastuksessa katsotaan myös, että hissien huolto-ohjelmaa on noudatettu.

Tarkastuksen yhteydessä kiinnitetään hissien koriin näkyville tarkastuskortti eli -tarra. Kortista käy ilmi, milloin hissi on tarkastettu ja milloin se viimeistään pitää tarkastaa seuraavan kerran.

Tarkastuksesta laaditaan pöytäkirja, joka on saajaansa sitova hallintopäätös. Taloyhtiö ei siis voi omin päin jättää korjauttamatta tarkastuksessa havaittuja vikoja ja puutteita. Jos tarkastuspöytäkirjan sisällössä on huomautettavaa, siihen tulee hakea muutosta pöytäkirjan mukana toimitettavien muutoksenhakuohjeiden mukaisesti.

Jos määräaikaistarkastuksessa havaitaan vika, joka aiheuttaa hissien käyttäjille välittömän vaaran, on hissien käyttö keskeytettävä. Hissin voi ottaa uudelleen käyttöön vasta, kun vika on korjattu. Usein vika saadaan kuitenkin korjattua jo tarkastuksen aikana eikä siitä aiheudu haittaa hissien käyttäjille.

Jos tarkastuksessa tulee ilmi vakavia puutteita, tarkastaja määrää hissien tarkastettavaksi uudelleen. Vakavaksi puutteeksi katsotaan sellainen vika, joka vähentää merkittävästi hissien käytön turvallisuutta. Korjaustoimet on tehtävä välittömästi, mutta hissien käyttöä ei kuitenkaan tarvitse keskeyttää. Uusintatarkastus on suoritettava kolmen kuukauden kuluessa.

MATKUSTA HISSILLÄ TURVALLISESTI

HISSIEN TURVALLISUUS ON Suomessa hyvällä tasolla. Meillä on otettu käyttöön laadukkaita hissejä, niitä huolletaan asianmukaisesti ja tarkastetaan säännöllisesti. Vahinkoja sattuu vain vähän suhteessa hissien suureen määrään ja kovaan käyttöön.

Hissien käytössä on kuitenkin syytä noudattaa varovaisuutta: eniten hissimatkan turvallisuuteen vaikuttaa matkustaja itse.

Vaarallisin onnettomuus hississä on kiilautuminen. Jos hissikorissa on avoin edustaseinä, voi suuri hississä kuljetettava esine tarttua avoimena vilistävään seinään ja kääntyä poikittain. Tällöin matkustaja saattaa joutua puristuksiin esineen ja hissintakaseinän väliin. Suuren esineen kanssa matkustettaessa turvallisin paikka onkin sivuseinällä.

Toinen avoimen edustaseinän aiheuttama vaara on takertuminen. Hissimatkustajan on varottava, etteivät vaatteet tartu kiinni edustaseinän epätasaisuuksiin.

Hissien ovien kanssa on syytä olla tarkkana, sillä tyypillisin vahinko hississä on sormien jääminen oven väliin. Lisäksi sulkeutuvien ovien väliin voivat epähuomiossa jäädä takin liepeet tai repun nauhat.

Lemmikkieläimelle vaarallisinta on, jos talutushihna jää oven väliin ja ulkoiluttaja ja lemmikki jäävät eri puolille ovea. Kun hissi lähtee liikkeelle, seuraukset saattavat olla kohtalokkaat. Talutushihna onkin syytä pitää hyvin lyhyenä hissimatalla.

Kun astuu hissiin ja sieltä pois, kannattaa huomata mahdollinen hissintakaseinän ja kerrostason väliin jäävä kynnyksen. Varsinkin vanhat hissit saattavat pysähtyä epätarkasti.

Kynnykseen voi kompastua, ja se vaikeuttaa myös pyörätuolin ja lastenvaunujen kanssa kulkemista.

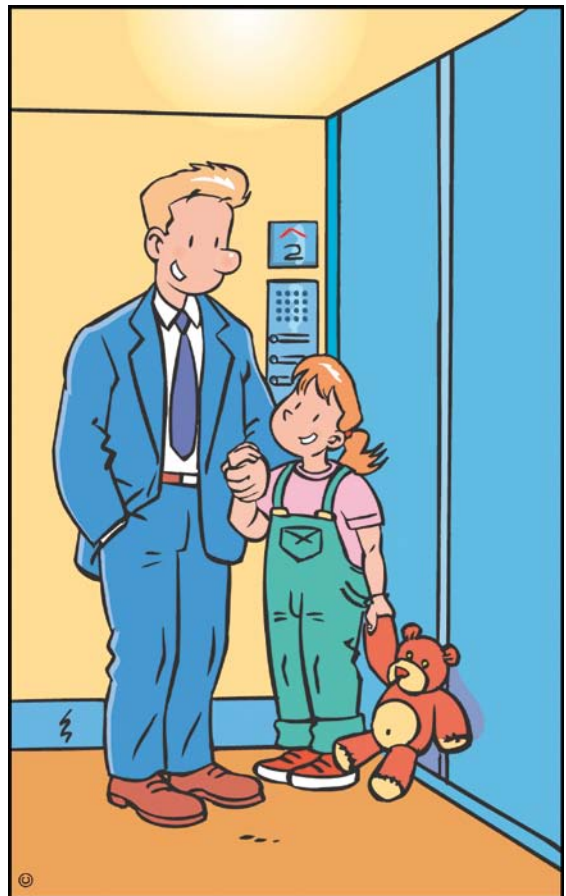
Hyväkin hissi voi toisinaan pysähtyä kerrosten väliin. Hissiin jääneet eivät ole välittömässä vaarassa, ellei joku ole loukkaantunut. Pelastaminen on kuitenkin syytä tehdä nopeasti. Korin ilmastointireikien ansiosta hengitysilmaa riittää, mutta täydessä korissa lämpötila voi nousta ja olo tuntua tukalalta.

Vanhoissa asuintaloissa hissin hälytysnappi soittaa hälytyskelloa vain porraskäytävässä. Uudemmissa hisseissä napista avautuu puheyhteys hälytyspäivystykseen. Silloin hissin matkustajia voidaan ammattitaitoisesti rauhoittaa ja neuvoa sekä kertoa myös, kauanko avun saanti kestää. Matkustajien on odotettava rauhallisesti pois pääsyä: ovia ei pidä koskaan yrittää avata itse väkisin.

Turvallista hissimatkaa!

JOKAINEN VOI ITSE VAIKUTTAA HISSIMATKAN TURVALLISUUTEEN:

- Hissin takaosa on normaalisti hissin turvallisin paikka.
- Suuren esineen kanssa matkustettaessa turvallisin paikka on sivuseinällä.
- Hissiin ei saa ahtautua.
- Hississä matkustetaan rauhallisesti. Hissin herkkä turvatekniikka voi esimerkiksi pysäyttää hissin kerrosten väliin, jos hissiä hypitään.
- Lapsia pitää opastaa käyttämään hissiä. Pienimpiä on syytä valvoa: heidän sormensa ehtivät ja mahtuvat liukuovien väleihin ja kynnyksirakoihin.

tukes

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

HELSINKI PL 66 (Opastinsilta 12 B) 00521 Helsinki

TAMPERE Kalevantie 2, 33100 Tampere

ROVANIEMI Valtakatu 2, 96100 Rovaniemi

PUHELIN 029 5052 000 | www.tukes.fi